

Asia

Energianeuvosto 4.12.2019

Kokous

Liikenne-, televiestintä- ja energianeuvosto 04.12.2019

Energianeuvostossa käsiteltiin sektoreiden integraatiota, jäsenmaiden kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmia (NECP) ja uuden komission energiapoliittisista painopisteistä. Muissa asioissa käsiteltiin kaasun toimitusvarmuutta, rengasmerkintäasetusta, energian ulkosuhteita, SET-Plan energiateknologiakonferenssia ja Kroatian työohjelmaa seuraavana EU-puheenjohtajamaana. Jäsenmaiden on määrä lähettää lopulliset kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmana komissiolle 31.12.2019 mennessä. Komissio tulee antamaan Green Dealia koskevan tiedonannon 11.12.2019.

Neuvoston avaus

Tiede- ja kulttuuriministeri Hanna Kosonen toimi energianeuvoston puheenjohtajana elinkeinoministeri Katri Kulmunin ollessa estynyt. Ministeri Kosonen onnitteli komissaari Kadri Simsonia tämän uudesta tehtävästä energiakomissaarina. Simson korosti puheenvuorossaan älykästä sektoreiden integraatiota, uusia teknologioita ja energiaunionin toimeenpanoa.

Muut kuin lainsäädäntöasiat**Älykäs sektorien integraatio: puhtaan energian edistäminen – *Politiikkakeskustelu***

Ministeri Kosonen pyysi energiainistereitä keskustelemaan siitä, mikä rooli EU:lla on sektoreiden integraation edistämässä ja mitä lainsäädäntö- ja muita esteitä tulisi poistaa sektori-integraation kiihdyttämiseksi. Hän mainitsi myös kesäkuun energianeuvoston pyytäneen päätelmissään Euroopan komissiota analysoimaan sektorien integraatiota.

Komissaari Simsonin mukaan komissiossa on alettu kartoittaa, miten sektorien integraatiota olisi mahdollista edistää EU:ssa. Kartoitus on vasta alkuvaiheessa, joten komissio ottaa selvityksessään huomioon jäsenmaiden neuvostossa esittämiä näkemyksiä. Simson totesi sektori-integraation mahdollistavan päästöjen vähentämistä mm lämmityksessä, jäähdytyksessä, liikenteessä ja teollisuudessa. Simson nosti esiin esimerkkejä sektori-integraatiosta, esimerkiksi lämpöpumput mahdollistavat suoraa sähköistymistä, uusiutuva kaasu ja vety ovat hyviä vaihtoehtoja silloin kuin suora sähköistäminen ei ole kustannustehokasta.

DK toivoi komissiolta strategiaa liittyen sektoreiden yhteenliittämiseen. DE lupasi tukea komission aloitteita asiaan liittyen. Esimerkiksi FR, SE muistuttivat, ettei sektoreiden yhteenliittämää varten tarvita välttämättä uutta lainsäädäntöä.

Terminologisesti käytettiin sekaisin termejä **sector integration** (sektoreiden yhteenliittäntä) ja **sector coupling** (sektorien kytkentä). Suppeampaa, usein vain kaasu-sähkö liittäntää kuvaavaa sektorien kytkentä-termiä käyttivät ainakin LU, DE, NL, PT, RO, IE.

Monet jäsenmaat painottivat **sähköistymisen** roolia sektoreiden yhteenliittämissä, joka on väline kustannustehokkaaseen energiasiirtymään. LU:n mukaan kyse on ennenkaikkea puhtaan sähkön käytöstä eri sektoreilla, erityisesti mainittiin merituulivoimalla tuotettu sähkö. LU painotti rakennusten ja sähköautojen roolia sektori-integraatiossa. Vety ja sähköpolttoaineet LU näki vähäisemmän potentiaalinalueena, jonka kehittämisessä ei pitäisi tehdä samoja virheitä kuin ensimmäisen sukupolven biopolttoaineiden edistämässä aikoinaan tehtiin. Euroopassa voidaan kuitenkin kehittää vihreän vedyn markkinaa.

Useat jäsenmaat taas korostivat **maakaasun ja vedyn** roolia. DE, AT, NL, SK ja LV pitivät vetyä tärkeänä sektoreiden integraatiossa. NL kehotti puheenvuorossaan komissiota tutkimaan vedyn tuottamista tuulivoimalla. CY, BG, RO, EE ja PL pitivät maakaasua tärkeänä energialähteenä siirtymävaiheessa. IE toisaalta oli sitä mieltä, että kaasuun liittyvässä lainsäädännössä keskitytään liikaa maakaasuun. RO, PT, SI, DE ja SK totesivat, että maakaasuverkkoja tulisi kehittää niin, että uusiutuvaa kaasua ja vetyä on mahdollista syöttää kaasuverkkoihin. CZ ja BG toivoivat, että olemassa olevaa infrastruktuuria olisi mahdollista hyödyntää mahdollisimman paljon.

SK, HU ja PL korostivat **ydinvoiman** roolia hiilestä luopumisessa. LU, DK, NL ja LT toivat esiin **merituulivoiman** korkean tuotantopotentiaalinalueen ja mahdollisuuden tuottaa ylimääräisellä sähköllä vetyä. Merituulivoima linkitettiin myös tarpeisiin rakentaa **rajat ylittävää infrastruktuuria** merituulisähkön siirtämiseksi useisiin EU-maihin merituulivoiman tuotantoalueilta. IT, ES, HU ja PL nostivat esiin **energian varastoinnin** roolin ja varastointiin liittyviä kehittämistarpeita. **Kaukolämmön** roolin sektorien yhteenliittämissä nostivat esiin DK, SE, LV. Lämmityksen roolin muussa yhteydessä mainitsivat LU, NL. Bioenergian roolin mainitsivat PL, LV.

Markkinoiden kehittämisen roolia yleisesti painottivat IE, FR, SE, HU, LV. Näistä LV, HU mainitsivat alueellisten kaasumarkkinoiden kehittämisen, mukaan lukien yhtenäiset tariffirakenteet, keskeisenä. LT nosti esiin tarpeen yhteiselle linjalle suhteessa yhteyksiin kolmansiin maihin. DK, AT, GR toivoi sektoreiden integraatiota edistettävän kehittämällä uusia **standardeja** esimerkiksi sähköpolttoaineita ja kaasuverkkoja koskien huomioiden vaihtoehtoiset kaasut.

Moni jäsenmaa piti **EU-rahoitusta** sektoreiden integraatioon liittyvissä hankkeissa tärkeänä (ML, CY, HR, CZ, EE, RO, IT, PL, PT, ES ja BG). Rahoitustoiveet liittyivät innovaatioihin ja/tai demonstraatioihin ja/tai infrastruktuuriin jäsenmaasta riippuen. Esimerkiksi IT korosti rahoituksen tärkeyttä etenkin tutkimukselle ja innovaatioille. BG toivoi rahoitusta sähkö – ja kaasuinfrastruktuurille ja PL kaipasi rahoitusta kaasuhankeisiin, uusiutuvaan energiaan ja energian varastointiin. ES:n ja PT:n mukaan EU-rahoitus olisi tarpeen sähköverkkohankkeisiin Iberian niemimalta muualle Eurooppaan. CY toivoi rahoitusta myös pienille hankkeille.

LT, FR, AT ja BG pitivät tärkeänä sitä, että kokeiluhankkeiden toteuttamiselle ei ole lainsäädännöllisiä esteitä. Liettuassa on alettu luomaan innovatiivisiin kokeiluhankkeisiin liittyvää lainsäädäntöä. Kokeiluhankkeita paremmin mahdollistavaa lainsäädäntökehikkoa toivottiin puheenvuoroissa myös EU:lle. LT, BE ja PT mainitsivat unionin **valtiontukisääntelyn** päivittämistä keinona sektori-integraation edistämiseksi. LT:n ja BE:n mukaan myös EU:n energiaverotusta tulee uudistaa sektoreiden integraation edistämiseksi.

Puheenjohtajamaa Suomi kiitti jäsenvaltioita hyvästä keskustelusta. PJ huomioi keskustelun osoittavan, että sektori-integraatio on laaja käsite. PJ näki, että käyty neuvostotason keskustelu voi osaltaan evästää komissiota tulevassa työssä sektori-integraation osalta.

Tiedonanto kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien luonnoksista "Energiaunionin ja ilmastotoimien yhteinen toteuttaminen", jatkotoimet – Keskustelu

Neuvostossa tarjottiin jäsenmaille mahdollisuus kertoa korotuksista uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden tavoitteisiin kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa (NECP). Jäsenmaiden luonnossuunnitelmien perusteella komissio on arvioinut, että uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden tavoitteita tulee kiristää, jotta EU:n vuodelle 2030 asettamiin yhteisiin tavoitteisiin päästään. Aiheesta on aiemmin käyty keskustelu kesäkuun ja syyskuun energianeuvostoissa, ylijohtajatasolla ja asiantuntijatasolla.

Suurin osa jäsenmaista ei kertonut puheenvuoroissaan merkittävistä korotuksista uusiutuvan energian tai energiatehokkuuden tavoitteilleen. Moni jäsenmaa on ilmoittanut korotuksista jo aiemmin. FR tosin mainitsi nostavansa uusiutuvan energian tavoitteensa 32 %:sta 33 %:iin. NL on kasvattanut lopulliseen suunnitelmaansa uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden tavoitteita komission suosituksessa ehdotetulle tasolle. PL ilmoitti voivansa nostaa uusiutuva energian osuuden 21 %:sta 23 %:iin, jos tähän tarjotaan riittävä määrä EU-varoja.

Moni jäsenmaa ilmoitti toimittavansa lopullisen NECP-suunnitelmansa hallintomalliasetuksen mukaisesti vuoden 2019 loppuun mennessä. Osa maista ilmoitti suunnitelmansa olevan parhaillaan konsultatio- ja kuulemiskierroksella. SI tosin totesi, että sillä työ on vielä kesken, eikä maa pysty toimittamaan suunnitelmaa määräjassa.

Komissaari Simson kertoi NECP-suunnitelmien kunnianhimon tason nousseen syyskuun neuvoston jälkeen. Silti näyttäisi siltä, että EU on jäämässä suunnitelmien perusteella hieman jälkeen uusiutuvan energian tavoitteesta (1,3 prosentin vaje) ja merkittävämminkin energiatehokkuustavoitteesta 4,2 prosentin vaje). Simsonin mukaan NECP-suunnitelmat luovat pohjan Euroopan Green Dealille. Tästä syystä hän pitää tärkeänä sitä, että kaikki jäsenmaat toimittavat suunnitelmansa ajoissa vielä vuoden 2019 loppuun mennessä. Simson kertoi komissio antavan jäsenmaille palautetta suunnitelmista vuoden 2020 alkupuolella. Jos EU ei saa yhteisesti vajetta paikattua, komissio harkitsee EU-tason lisätoimia mm. rakennusten renovaatioon, eco-designiin ja energiatehokkuus ensin –periaatteeseen liittyen.

Puheenjohtajamaa Suomi kiitti jäsenmaita kovasta työstä NECP-suunnitelmien parissa. PJ huomioi, että NECP-prosessi on osoittanut jäsenmaiden olevan sitoutuneita yhteisiin EU-tason tavoitteisiin.

Komission uudet energiapoliittiset painopisteet – Keskustelu

Komissari Simson esitteli 1.12.2019 työnsä aloittaneen uuden komission energiapoliittisia painopisteitä. Simson kertoi tavoitteena olevan, että Euroopasta tulisi ensimmäinen ilmastoneutraali maanosa. Komissio tulee keskittymään erityisesti kolmeen eri aspektiin: **ihmisiin, maapalloon ja kansainväliseen yhteistyöhön**. Simsonin mukaan oikeudenmukainen siirtymä ja energiaköyhyyden vähentäminen ovat tärkeässä roolissa energiamurroksessa. Maapallon turvallisuuden takaamiseksi tuleville sukupolville tulee komission painopisteiden mukaan päästöjä leikata nopeasti jokaisella sektorilla. Simson korosti erityisesti tuulivoiman, vedyn ja biokaasun roolia. Komissaarin mukaan liikenteen vähähiilikehitykseen tulee panostaa. EU-rahoitusta tullaan keskittämään entistä enemmän maapallon kannalta kestäviin ratkaisuihin. Komissio tulee antamaan Green Dealia koskevan tiedonannon 11.12.2019. Simsonin mukaan EU:n tulee panostaa kansainväliseen yhteistyöhön päästöjen vähentämisessä. EU:lla on rooli muiden maiden kannustamisessa kunnianhimoisempaan ilmastopoliittikkaan. Toisaalta Simson kertoi myös komission suunnitelmista asettaa hiilitulleja

kolmansista maista tuotaviin tuotteisiin. Tällä pyritään suojelemaan EU:n teollisuuden kilpailukykyä energiamurroksessa.

Jäsenmaat mainitsivat puheenvuoroissaan näkemyksiään tulevaisuuden energiateknologioista. DK ja NL korostivat **merituulivoiman** merkitystä. BG, HU, PL ja RO pitivät **ydinvoimaa** tärkeänä päästöjen vähentämisessä. AT toisaalta toivoi komissiolta pitkän aikavälin skenaariota, jossa ilmastoneutraalisuus saavutetaan 100 % uusiutuvalla energialla. NL piti **CCS-teknologiaa** hyvänä hiili-intensiivisillä aloilla siinä missä LU:n mukaan teknologia on taloudellisesti ja ympäristöllisesti kyseenalainen. Myös **maakaasun** rooli jakoi mielipiteitä jäsenmaiden välillä. AT ja DK toivoivat komissiolta uutta kaasupakettia. RO ja PL pitivät kaasun roolia tärkeänä hiilestä luopumisessa. LU:n mukaan nesteytettyä maakaasua ei pitkällä aikavälillä tulisi käyttää. Puheenvuoroissa nostettiin esille myös vety, rakennusten energiatehokkuus, Power2X –teknologiat, kierrätettävät akut, sähköistämisen edistäminen ja kehittyneet biopolttoaineet maatiekuljetuksissa.

BG, CY, BE, HU, LV, RO ja SE painottivat **oikeudenmukaista siirtymää**. Lisäksi PT, ES, BG ja FR mainitsivat puheenvuoroissaan **energiaköyhyyden**. BG, LT, LU ja FR mainitsivat kannattavansa **hiilitulleja**. HR, BG, CY, HU ja FR korostivat **rahoituksen** merkitystä energiamurroksessa. FR toivoi EIB:n lisäävän ilmastorahoitustaan. PL ja RO halusivat EIB:n rahoittavan kaasuprojekteja myös vuoden 2021 jälkeen. CY toivoi rahoitusta saarille ja syrjäisille alueille. FR ja IT kannattivat hiilen kattohintaa.

Osa jäsenmaistaan pitivät puheenvuoroissaan tärkeänä vuoden **2030 ilmastotavoitteen nostamista** ja vuoden 2050 hiilineutraalisuudesta sopimista. PL ja EE mukaan kunnianhimoisten tavoitteiden tulisi tosin perustua vankkoihin **vaikutustenarvioihin**. SE peräänkuulutti vahvaa hallintojärjestelmää, jotta voidaan varmistaa jokaisen jäsenmaan kantavan kortensa kekoon energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamisessa.

Puheenjohtajamaa Suomi kiitti komissiota ja jäsenvaltioita puheenvuoroista. PJ huomioi, että myös tulevan komisison kaudella energiapolitiikassa työ jatkuu EU-tasolla.

Muut asiat

a) Kolmenväliset keskustelut kaasusta ja kaasun toimitusvarmuuden talvinäkymät – *Komission tiedotusasia*

Komissaari Simson esitteli puheenvuorossaan Ukrainan kaasun kauttakulkusopimuksen neuvottelujen tilanteen. Komissio aikoo järjestää vielä joulukuun 2019 aikana uuden neuvottelun, jotta sopimus voidaan saada aikaiseksi ennen kuin vanhan sopimuksen voimassaolo lakkaa vuoden 2019 lopussa. Mahdollisia toimituskatkoksia voidaan EU:ssa kompensoida varastoidulla kaasulla. Jäsenmaiden puheenvuoroissa pidettiin komission roolia neuvotteluissa tärkeänä.

b) Käsiteltävänä oleva säädösehdotus, Asetus renkaiden merkitsemisestä – *Puheenjohtajavaltion tiedotusasia*

Puheenjohtajamaa Suomi kertoi jäsenmaille, että asetuksesta renkaiden merkitsemisestä päästiin sopuun parlamentin kanssa käydyissä kolmikantaneuvotteluissa 13.11.2019. Parlamentin äänestyksen jälkeen toivotaan, että asetusta saadaan lopullisesti hyväksyttyä vuoden 2020 ensimmäisen neljänneksen aikana. Asetuksella edistetään kuluttajien mahdollisuutta saada tietoa renkaiden turvallisuus- ja ympäristöominaisuuksista. Asetuksen odotetaan vähentävän liikenteen päästöjä ja mikromuovien vapautumista ympäristöön.

c) Viimeaikainen kehitys energia-alan ulkosuhteissa – *Komission tiedotusasia*

Komissaari Simson esitteli energia-alan ulkosuhteiden viimeaikaista kehitystä. Simson korosti Green Dealin ulkoista ulottuvuutta. Euroopan osuus maailman päästöistä on noin 9 %, ja jotta päästöjä saadaan vähennettyä riittävästi maailmanlaajuisesti, tulee EU:n toimia suunnannäyttäjänä kansainvälisillä foorumeilla kuten IEA:ssa ja IRENA:ssa. Myös energiadiplomatiaa tulisi Simsonin mukaan hyödyntää täysimääräisesti.

**d) Yhteenveto SET-Plan-konferenssista (Helsinki, 13.–15. marraskuuta 2019) –
*Puheenjohtajavaltion tiedotusasia***

SET-Plan –energiateknologiakonferenssi järjestettiin Helsingissä 13.-15.11.2019. Puheenjohtajamaa Suomi kiitti komissiota avusta konferenssin järjestämisessä. Konferenssi kokosi yhteen liike-elämän, politiikan ja tutkimuksen sidosryhmiä keskustelemaan erinäisistä energiateknologiaan liittyvistä aiheista. Sessioita järjestettiin muun muassa teollisuuden hiilestä irtautumisesta, sektoreiden yhteenliittännästä, rahoituksesta, ydinvoimasta ja naisten asemasta energiasektorilla. SET-Plan on merkittävä instrumentti energiaunionin tutkimukseen ja kehitykseen liittyvien tavoitteiden saavuttamisessa.

e) Valko-Venäjälle rakennettavan Astravetsin ydinvoimalan turvallisuus – *Liettuan valtuuskunnan tiedotusasia*

Liettua kertoi Valko-Venäjälle rakennettavaan Astravetsin ydinvoimalaan liittyvistä turvallisuushuolistaan. Valko-Venäjä toimitti EU:lle ns. stressitesti-raportin, johon Euroopan ydinturvallisuusviranomaiset ovat antaneet suosituksia ydinturvallisuuden parantamiseksi. Valko-Venäjä on tehnyt suunnitelman laitoksen ydinturvallisuuden parantamiseksi, mutta se ei ole suunnitelmassa ottanut huomioon osaa stressitesti-raportin vertaisarvioinnissa annetuista suosituksista. Liettua toivoo, että ENSREG ja komissio kehottaisivat Valko-Venäjää pyytämään suunnitelmastaan uutta vertaisarviointia. Jäsenmaat korostivat puheenvuoroissaan ydinturvallisuuden tärkeyttä myös EU:n naapurimaissa.

f) Turkin viimeaikainen toiminta Välimeren alueella – *Kreikan valtuuskunnan tiedotusasia*

Kreikka tiedotti energianeuvostoa Turkin viimeaikaisesta toiminnasta Välimeren alueella. Turkki on allekirjoittanut Libyan kanssa osaa Välimeren alueesta koskevan sopimuksen. Kreikka pitää tätä julkistamatonta sopimusta kansainvälisen merioikeuden vastaisena ja siitä syystä mitättömänä. Jäsenmaat korostivat puheenvuoroissaan, että kansainvälistä merioikeutta tulisi noudattaa.

g) Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma – *Kroatian valtuuskunnan tiedotusasia I*

Kroatia esitteli neuvostossa tulevan EU-puheenjohtajakautensa prioriteetteja. HR tulee toimimaan puheenjohtajamaana 1.1.2020 – 30.6.2020. Kaudella on keskiössä Eurooppa, joka kehittyy, yhdistää, turvaa ja vaikuttaa. HR aikoo edistää EU:n mahdollisuuksia saavuttaa ilmastoneutraalisuus vuoteen 2050 mennessä. Puolivuotiskaudellaan HR pyrkii integroimaan energiamarkkinoita, vahvistamaan energiaturvallisuutta ja edistämään uusiutuvia ja vähähiilisiä energialähteitä. HR aikoo kaudellaan edistää keskustelua kaasun tulevaisuudessa EU:ssa. Lisäksi saarien roolia energiamurroksessa tullaan korostamaan.

Suomen edustajat

Hanna Kosonen, Tiede- ja kulttuuriministeri, OKM

Silja Silvasti, Erityisavustaja, OKM

Arttu Karila, Erityisavustaja, TEM

Nina Alatalo, Ministerin virkamiessihteeri, TEM

Riku Huttunen, Osastopäällikkö, TEM
 Juho Korteniemi, Erityisasiantuntija, TEM
 Katja Tuokko, Asiantuntija, TEM
 Ida Bergmann, EU-avustaja, TEM
 Mauri Vieru, Viestintäasiantuntija, TEM
 Niina Honkasalo, EU-erityisasiantuntija, VNK
 Leo Svahnäck, Mertens, EUE
 Sanna Ek-Husson, Erityisasiantuntija, EUE
 Miika Tommila, Erityisasiantuntija, EUE

Asiakirjat

-

Liitteet

Viite

Asiasanat	energia, energiaperuskirja, energiatehokkuus, energiateknologia, ilmasto- ja energiapaketti, liikenne-, televiestintä- ja energianeuvosto, ulkosuhteet; energia, uusiutuvat energianlähteet, ydinenergia, energiankulutus
Hoitaa	LVM, TEM, UM, YM
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, MMM, OKM, PLM, STM, VM, VNK, VTV